

TRIANON

100 éve történt...

1920. június 4. – 2020. június 4

A trianoni békeszerződés:

A **trianoni békeszerződés** (magyar forrásokban gyakran **békediktátum**, illetve kényszerszerződés, békeparancs) az első világháborút lezáró Párizs környéki békeszerződések rendszerének részeként a háborúban vesztes Magyarország (mint az Osztrák–Magyar Monarchia egyik utódállama) és a háborúban győztes antant szövetség hatalmai:

Olaszország, Japán, Belgium, Kína, Kuba, Görögország, Nicaragua, Panama, Lengyelország, Franciaország, Nagy Britannia, Portugália, Románia, a Szerb-Horvát-Szlovén Állam, Sziám és Cseh-Szlovákia) között létrejött békeszerződés, amely többek között az Osztrák–Magyar Monarchia felbomlása miatt meghatározta Magyarország új határait és sok kis multinacionális államot hozott létre a birodalom helyett.

A szerződést a felek, budapesti idő szerint 1920. június 4-én 16:32-kor írták alá a versaillesi Nagy Trianon-kastély 52 méter hosszú és 7 méter széles folyosóján, a La galérie des Cotelles-ben...

A szerződésben a győztes felek kijelentik, hogy Magyarország felelős a háborúban győztes államoknak okozott károkért (161. cikk), a VIII. rész további cikkeiben és függelékeiben pedig részletesen szabályozzák az ennek következtében teljesítendő jóvátétel feltételeit.

A szerződésbe foglalt megállapítások megegyeztek az Edvard Beneš cseh politikus által megfogalmazottakkal, aki így vélekedett:

„Az egész világ elborzadt ... és megértette, hogy a háborút nem egyedül az egykori Osztrák–Magyar Monarchia végzetes politikája robbantotta ki, hanem sokkal inkább Budapesten, mint Bécsben készítették elő.”

A Szövetséges és Társult Kormányok kijelentik és Magyarország elismeri, hogy Magyarország és szövetségesei, mint e veszteségek és károk okozói, felelősek mindazokért a veszteségekért és károkért, amelyeket a Szövetséges és Társult Kormányok, valamint polgáraik az Ausztria-Magyarország és szövetségesei támadása folytán rájuk kényszerített háború következményeképpen elszenvedtek.

...az 1920. évi június hó 4. napján a Trianonban kötött békeszerződés 161. cikke.

A trianoni békeszerződést a Magyar Királyság nevében az 1920 márciusában Horthy Miklós által kinevezett Simonyi-Semadam-kormány képviselőjében és felhatalmazásával Benárd Ágost, a magyar kormány népjóléti és munkaügyi minisztere, a küldöttség vezetője és Drasche-Lázár Alfréd rendkívüli követ és államtitkár írta alá.

A választás azért esett rájuk, mivel a rangos és közismert politikusok egyike sem akarta magát kompromittálni a hazánkra nézve végzetes és máig is meghatározó trianoni békeszerződés aláírásával.

Az első világháborúban győztes antanthatalmak elsődleges célja Németország és a háborúban vele szövetséges országok alapvető meggyengítése volt, ezen felül céljuk volt a jelentős háborús jóvátétel követelése, valamint a soknemzetiségű nagyhatalmak egységének megtörése is, mint amilyen az Osztrák–Magyar Monarchia vagy az Oszmán Birodalom volt.

A döntéshozók a magyarokkal szembeni Európa-szerte létező ellenséges hozzáállást sem tudták figyelmen kívül hagyni.

A történelmi okirat Magyarország (Magyar Királyság) új határainak megállapítása mellett 35 000 főben korlátozta a magyar hadsereg létszámát, megtiltotta légierő és nehézfegyverek tartását. Tartalmazta az akkor létrejött Népszövetség alapokmányát is.

A szerződést nem írta alá a szintén az antanthoz tartozó Amerikai Egyesült Államok, amely akkor nem lett tagja a Népszövetségnek.

Az USA és Magyarország később Washingtonban kötött békét: ez a Népszövetségre vonatkozó cikkelyek kivételével szó szerint megegyezik a trianonival.

Az ily módon létrejött I. világháború utáni kényszer-békerend azonban összeomlott.

Trianoni békeszerződés

A szerződés magyar aláírói Benárd Ágost küldöttségvezető (balra, cylinderrel a kezében) és Drasche-Lázár Alfréd rendkívüli követ, államtitkár (jobbra, fedetlen fővel) távoznak az aláírás után

La galerie des Cottes – az 52 méter hosszú és 7 méter széles terem, ahol az aláírás megtörtént

Aláírás dátuma: 1920. június 4.

Aláírás helye: Versailles, Nagy Trianon-palota

Aláírók:

- antanthatalmak és szövetségesek
- Magyar Királyság (mint az Osztrák–Magyar Monarchia egyik utódállama)

Életbelépés: 1921. július 31.

Nyelvek: francia

A Nagy Trianon-kastély, ahol a magyar kormány delegációja aláírta a szerződést

Semmi kétség, hogy Magyarországot igazságtalanság érte, s ez az igazságtalanság olyan természetű volt, amelybe jó lélekkel nehéz volt belenyugodni: a történeti Magyarország területi állományát az etnikai elv alapján bontották széjjel, ugyanakkor azonban ezt az etnikai elvet Magyarország terhére nyilvánvalóan megsértették.

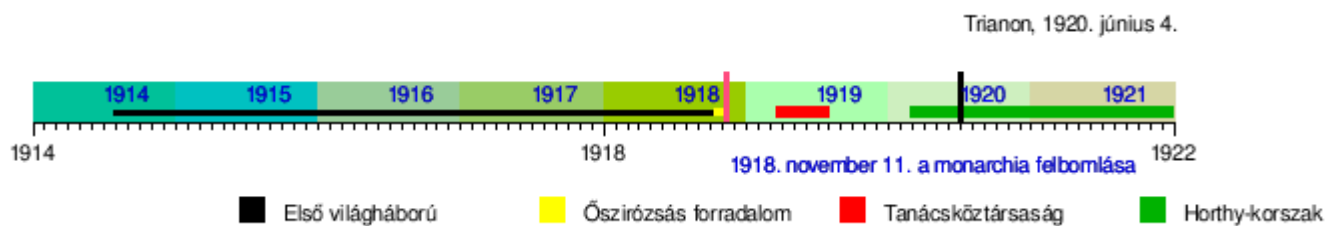
Bibó István történész

A trianoni békeszerződésre emlékezve június 4-ét a magyar Országgyűlés 2010-ben a nemzeti összetartozás napjává nyilvánította...

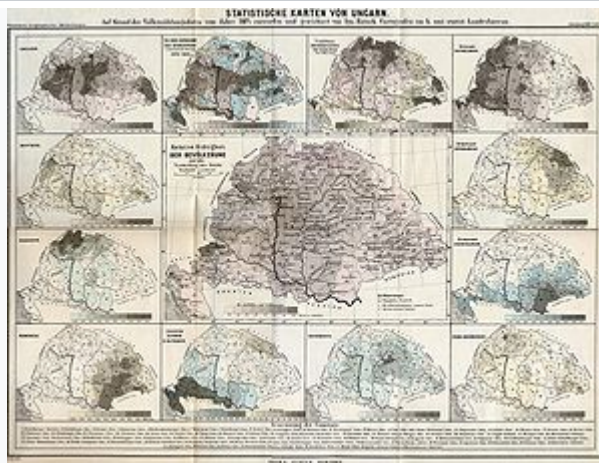
TRIANON

Idővonal

Előzményei

Az 1880. évi népszámlálás az első adatgyűjtés, amely a történeti Magyarország egészére vonatkozóan közöl adatokat a népesség fontosabb jellemzőiről, etnikai és felekezeti összetételéről.

Az antant területi ígéretei és az antant szövetségeseinek területi követelései...

Nemzetiségek eloszlása az Osztrák–Magyar Monarchia területén.

Forrás: William R. Shepherd: *Historical Atlas*

Az Osztrák–Magyar Monarchiához tartozó területekre négy szomszédos állam tartott igényt:

A cári Oroszország
Szerbia
Románia
és Olaszország.

Az első világháború során az 1915-ös londoni egyezményben az antant Szerbiának ígért területeket.

1916-ban titokban odaígérte Erdélyt és Kelet-Magyarországot a Vásárosnamény–Debrecen–Csongrád–Tisza vonalig a Román Királyságnak, ha az hadat üzen az Osztrák–Magyar Monarchiának. Miután Románia szinte azonnal vereséget szenvedett, majd különbékét kötött a Monarchiával, és csak a világháború utolsó napjaiban üzent újra hadat, az antant eleinte vonakodott elismerni a román területi követelések jogosságát.

A Monarchia elnyomó nemzetiségi politikájával elégedetlen kisebbségi vezetők, mint például Edvard Beneš cseh nacionalista politikus, a világháború kitörésének pillanatától a nyugati országok vezetőinél lobbiztak a Monarchia feldarabolása és nemzetállamok létrehozása érdekében.

Az antant hatalmak először egy többnemzetiségű, konföderatív monarchiát képzeltek el a háború után, de később világossá vált, hogy Ausztria-Magyarországot nem tudják leválasztani Németországról, és elfogadták Beneš álláspontját.

1918. április 8–10-én Rómában ülészttek az Osztrák–Magyar Monarchia emigráns nemzetiségi politikusai, ahol a kongresszus résztvevői kinyilvánították, hogy nem kívánnak többé a Monarchia keretei között élni.

Az 1918. május 29-i nyilatkozatában az Amerikai Egyesült Államok elismerte a római kongresszus határozatait, s a nyilatkozat egyúttal elvetette a korábban wilsoni pontoknak nevezett tervezetet.

(Woodrow Wilson amerikai elnök meg kívánta őrizni az Osztrák–Magyar Monarchia gazdasági és politikai egységét, át akarta alakítani azt az Egyesült Államok mintájára az adott határokon belül, demokratikus elveken alapuló önkormányzattal rendelkező nemzetek szövetségévé szervezte volna.)

A magyar uralkodó és politikai osztály még 1918 nyarán sem számolt komolyan a vereség lehetőségével. Szeptember végén a Német Császárság vereséget szenvedett a nyugati fronton, majd október végén a Monarchia hadserege is kivérzett Itáliában.

Az elégedetlenség forradalomba csapott át Magyarországon...

Horvát–Szlavónország elszakadt a Magyar Királyságtól...

Károlyi Mihály kormánya feloszlatta a hadsereget.

Magyar honvédtisztek ezrei kerültek ki a haderőből és a kormány döntésének megfelelően a tábornokok, illetve az ezredek szinte kivétel nélkül nyugállományba kerültek.

Megszüntették ugyanakkor a vezérkari, a tüzértörzskari és a hadmérnöktörzskari testületeket is.

Egyedül a Székely Hadosztály maradt meg mint számottevő katonai erő. Ezt kihasználva a háborút kevesebb emberveszteséggel átvészelő Románia, Szerbia és az addig nem is létező Csehszlovákia – melynek vezetői az Osztrák–Magyar Monarchia hadseregéből dezertáló katonákból toboroztak légiókat – az antant politikai és anyagi támogatásával bevonult az országnak saját nemzetiségei által is lakott területeire anélkül, hogy ott komoly fegyveres ellenállásba ütközött volna.

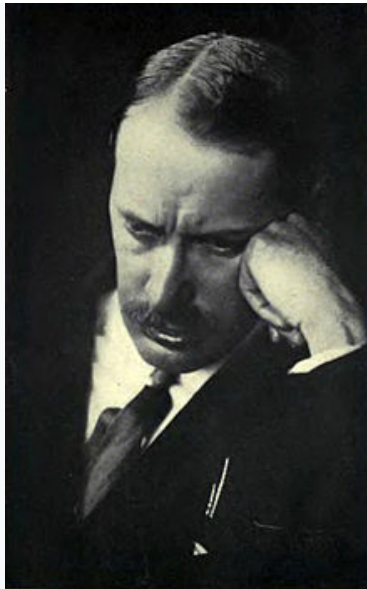
Erre azért volt szüksége Romániának, Szerbiának és Csehszlovákiának már a békeszerződés aláírása előtt, hogy a majdan létrejövő határoknak *kész helyzetet teremtve* érvényt tudjanak szerezni. Nem volt ugyanis valószínű, hogy az antant vezető hatalmai komoly hadsereget küldve ezt megtették volna helyettük.

Kisantant akciók

A környező államok haderőinek bevonulását a belgrádi egyezmény tette lehetővé, amelyet 1918. november 13-án, 23 óra 15 perckor írt alá Linder Béla, a magyar kormány megbízottja.

Ebben Magyarország hozzájárul a demarkációs vonalak és demilitarizált övezetek antant-csapatok általi megszállásához. A román hadmozdulatok már december 13-án megindultak (ekkor még antant haderőnek beállítva magukat).

A Moldva völgyeiben felvonult két román hadosztály 1919. november 24-én négy oszlopban kezdte meg az előnyomulást a határon, mindössze 5–6000 fős haderővel szállták meg Erdélyt és vonultak folyamatosan nyugat felé.

Károlyi Mihály

Károlyi Mihály 1918. december 3-án kiáltványt intézett a magyar néphez Fernand Vix vezérkari alezredesnek, a Budapesti Szövetséges Katonai Misszió vezetőjének követelése után.

Fernand Vix francia vezérkari alezredes

Magyarok!

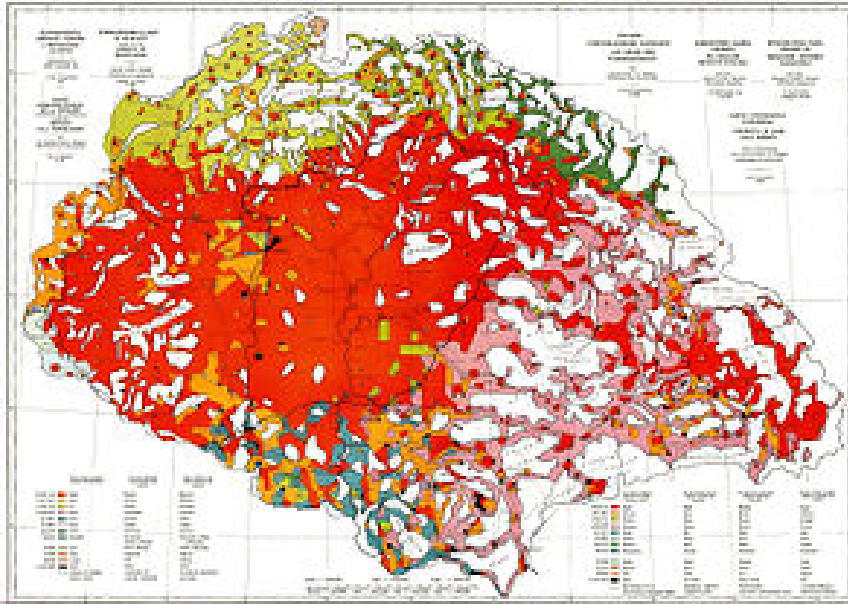
Vyx, a keleti szövetséges hadseregek nevében követeli, hogy a magyar csapatokat vonjuk ki az egész tót vidékről, mert a cseh hadsereg beavatkozására a csehszlovák állam fel van jogosítva. Ugyanekkor román csapatok szállják meg Erdélyt és átveszik a közigazgatást. A fegyverszüneti szerződéssel ez ellentétben áll, de a kormánynak nincsen hatalma ezeket a követeléseket és tényeket megváltoztatni. A kormány a magyar népköztársaság nevében ünnepélyesen kijelenti, hogy e kényszerűséggel szemben az ország semmiféle jogáról le nem mond. A joghoz és igazsághoz ragaszkodik. Hajoljatok meg a kényszerűség előtt, mert minden erőszak csak ronthatná helyzetünket a nemsokára összeülő békekonferencia előtt. Magyarország területi épségét sokszor fenyegette veszedelem. Mégis újból egygé lett. A természet teremtette ilyenné. Mi kívánjuk, hogy a jövőben necsak az élettelen természet, hanem testvéri szeretet is kapcsolja hozzánk összes nem magyarajkú polgártársainkat. Ma is készek vagyunk teljes közigazgatási és kulturális autonómiát adni a velünk élő Összes- nemzeteknek. Szabad demokratikus keleti, Svájcot akarunk csinálni a régi Magyarországból. A határainkon túl élő szomszéd népekkel is barátságos és békés megegyezést keresünk és remélünk. A kormány most demokratikus átalakuláson dolgozik. Ide sorolja a földreformot is. Ezek lesznek erősségeink a jövőben, az eljövendő késő évszázadokban is. A népek szívbeli kibékülésének ideje is el fog következni. Álljunk úgy a világ előtt, mint akik ennek az időnek elkövetkezését tőlünk telhetőleg mindenben előmozdítottuk.

A magyar népköztársaság nevében:

”

Károlyi Mihály miniszterelnök.

Károlyi Mihály proklamációja a magyar néphez 1918. december 3.

Gróf Teleki Pál miniszterelnök, földrajztudós híres „**vörös térkép**”-e, Magyarország 1910-es népességének nemzetiségek szerinti eloszlásáról. A világ egyik első olyan térképe, amelyen a népesség nemzetiségek szerinti eloszlását a népsűrűség figyelembevételével ábrázolták

Magyarok
Németek
Tótok
Ruszinok
Románok
Horvátok

„*A magyaroknak sok okos grófjuk van, de pont a legbutábbat kellett elnökké választaniuk.*”

Sigmund Freud

„*Károlyi Mihály abból a célból, hogy Magyarország különválását Ausztriától tüntetően kidomborítsa, a hatalom átvétele után magyar részről külön fegyverszünet megkötését kívánta, noha Felső-Olaszországban már a monarchia összes harcoló csapataira nézve aláírták a fegyverszünetet, s ez még hozzá Magyarország területi épségét nem érintette. Károlynak ez a lépése végzetes lett számunkra.*”

Horthy Miklós: Emlékirataim

Philippe Berthelot december 23-án tájékoztatta Károlyi Mihályt: a román hadseregnek megadta az engedélyt arra, hogy a november 13-i egyezmény által

előírt demarkációs vonalakat átlépje. A Román Királyság már december 13-án proklamálta Erdély és a Regát egyesülését.

A magyar kormány december 20-án elvezényelte Kolozsvárról a Székely Hadosztályt, így a románok Kolozsvárt ellenállás nélkül foglalták el (december 24.).

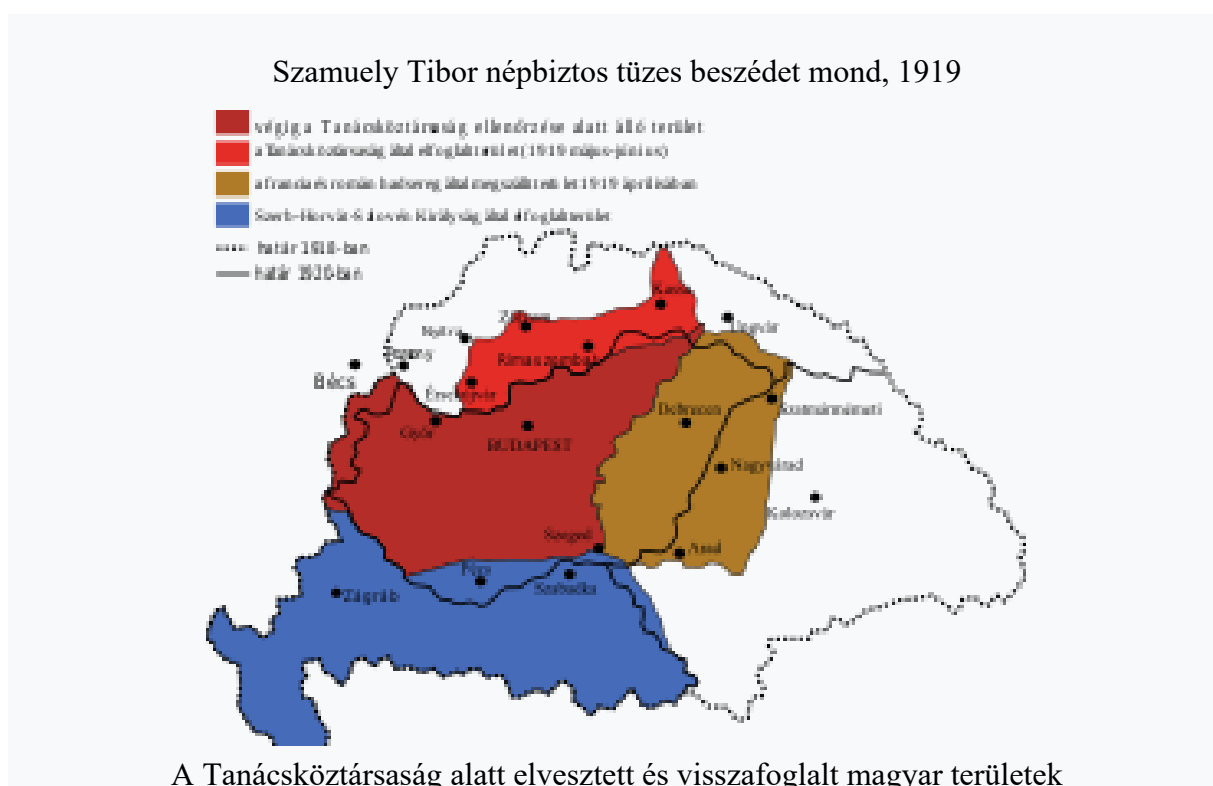
A magyar hírszerzés december legvégén jelentette a kormánynak, hogy a román haderő alig 5-6000 főnyi, és azok nagy része is csak gyengén felszerelt, moráljában labilis.

A jelentés szerint néhány zászlóalj mozgósításával a román hadsereget ki lehetett volna verni a Kárpát-medencéből. Ehelyett Károlyi 1919. január közepéig folyamatos visszavonulásokat rendelt el.

A vezető győztes hatalmak demarkációs vonalak kijelölésével egyre nagyobb területek átadását követelték. 1919. január 18-án már megkezdődött a békekonferencia. Ekkor még csak a győztes államok részvételével, és ott főleg – magyar vonatkozását tekintve – Románia, Szerbia és Csehszlovákia területi igényei kerültek szóba.

Tavaszi hadjárat

Bővebben: Északi hadjárat (Magyarország)

Az 1919. március 20-án benyújtott Vix-jegyzék elutasítását követően – melynek értelmében csaknem a Tiszáig engedte volna át a területét Magyarország Romániának – lemondott a Berinkey-kormány, mivel

tévesen arról értesültek, hogy Károlyi Mihály köztársasági elnök „szocialista” kormány megalakítására irányuló törekvését siker koronázta.

Mindeközben estére megszületett a döntés a szociáldemokrata és a kommunista pártok egyesüléséről, ezzel együtt a proletárdiktatúra bevezetéséről.

A kormányzást a Garbai Sándor vezette Forradalmi Kormányzótanács vette át, ám valójában a külügyi népbiztosként tevékenykedő Kun Béla gyakorolta a hatalmat.

Ezzel egyidőben Aradon, majd a francia megszállás alatt álló Szegeden ellenforradalmi kormány alakult gróf Károlyi Gyula vezetésével, amelynek hadügyminisztere Horthy Miklós lett.

A teljes nemzetközi elszigeteltségben megalakult új magyarországi tanácskormány, amelyet csak Szovjet-Oroszország ismert el, Vörös Hadsereget szervezett és megkísérelte felvenni a harcot az ország területi integritását veszélyeztető szomszédos országokkal.
(Lásd: északi hadjárat (Magyarország) és 1919-es magyar–román háború.)

*A proletariátus osztályellenségeihez, a burzsoáziához nem fordulok
semmiféle kérelemmel, csak azt szeretném, ha ezeket a szavakat
vésné emlékezetébe: aki a proletariátus hatalma ellen emeli fel a
kezét, aki nyílt vagy rejtett úton ellenforradalmat szít vagy elősegít,
illetve elhallgat, aki a Forradalmi Kormányzótanács és a
Hadsereg Főparancsnokság minden rendelkezését végre nem
hajtja, az a saját halálos ítéletét írja alá. Az ítélet végrehajtása a
mi feladatunk. És a rend fenntartására, minden ellenforradalmi
megmukkanás csírájában való elfojtására nem fogok visszarettenni
semmiféle eszköztől*

Szamuely Tibor beszéde a Front Mögötti Bizottság elnökévé történt kinevezése után,
1919. április 21.

Ugyanakkor politikai ellentétek miatt nem biztosított lőszer- és élelmiszer-utánpótlást a Székely Hadosztály számára, amely végül a román hadsereg előtt letette a fegyvert, így Románia megszállása alá került az egész Tiszántúl.

A magyar Vörös Hadsereg Stromfeld Aurél vezetésével sikeresen visszafoglalta a Felvidék keleti részét, sőt még Zólyomot és Érsekújvárt is Csehszlovákiától.

Clemenceau jegyzéket küldött a Kormányzótanácshoz, amelyben közölte Magyarország északi és keleti határait, és követelte, hogy a Vörös Hadsereget északon vonják vissza e határok mögé. Cserébe a románok távoznak a Tiszántúlról, és Magyarország meghívást kap a békekonferenciára. A proletárdiktatúra vezetői – hosszas vita után – elfogadták a javaslatot.

Román megszállás Magyarországon

Az 1919-es magyar–román háború

Román lovassági parádé Budapesten, a román hadsereg első alakulatai 1919. augusztus 3-án érték el Budapestet.

Az antant követelésének eleget téve megkezdődött a Felvidékről való visszavonulás. Stromfeld lemondott, helyére Julier Ferenc került.

A román csapatok azonban nem mozdultak a Tisza mellől...

Ekkor a Magyarországi Tanácsköztársaság a tiszai támadással fegyveresen akart érvényt szerezni a jegyzéknek, amely azonban a csapatok gyenge harcértéke miatt pár nap alatt összeomlott.

Kun Béla és társai különvonaton távoztak az országból.

Ezt követően Peidl Gyula alakított szociáldemokratákból álló úgynevezett szakszervezeti kormányt, de a román csapatok megszállták Budapestet, Győrt és Veszprémet.

Friedrich István néhány román katona segítségével feloszlatta a magyar kormányt, majd József főherceget kormányzóvá kiáltotta ki, és önmagát nevezte ki miniszterelnökké.

Kormányát azonban az antant nem ismerte el.

Románia 1919. augusztus 11-én ultimátumot intézett József főherceghez. Az ultimátum szerint Magyarországnak teljesíteni kell minden román követelést, feladni minden hadianyagát és hadikészletét, támogatnia kell Romániát a Bánát megszerzésében, sőt politikai uniót kell létrehozni, amelyben a korábbi Osztrák–Magyar Monarchiához hasonlóan a román király lenne Magyarország uralkodója is.

Harry Hill Bandholtz, az aznap érkezett amerikai megbízott ezt a tájékoztatást adta József főhercegnek:

„ Figyelembe véve azt a tényt, hogy mivel nem a román teljhatalmú megbízott adta át (ti. az ultimátumot), nyugodtan megüzenheti a küldőnek, hogy menjen egyenest a pokolba. ”

Horthy színre lépése

Sir George Clerk (1874–1951) brit diplomata,
akivel Horthy megállapodott

Horthy Miklós, 1920. március 1-jétől a Magyar Királyság kormányzója

Horthy Miklós 1919. augusztus 18-án lépett először a nemzetközi politika elé azzal, hogy fegyveres erejével rendet tesz az országban.

„A ma reggeli ülésen Horthy, az osztrák–magyar haditengerészet volt tengernagya kijelentette, hogy kész újraszervezni a magyar hadsereget és négy nappal az erre vonatkozó engedély kiadását követően már tényleges haderő felett rendelkezhet.”

1919. március 21-én megszületett a Magyarországi Tanácsköztársaság, ami felgyorsította a jobboldali szervezkedéseket.

Április 12-én megalakult az Antibolsevista Comité, május 5-én pedig Károlyi Gyula vezérletével felállt az első ellenforradalmi kormány Aradon.
Ezt még három szegedi követte.

Horthy Miklós kommunistaellenes tiszti különítményekből hadsereget toborzott, majd csapataival az antant engedélyének birtokában a Dunántúlra vonult, főhadiszállását pedig Siófokon rendezte be.

Sir George Russel Clerk brit diplomata végül vele állapodott meg arról, hogy a román kivonulás után az általa vezetett Nemzeti Hadsereg vegye át az ellenőrzést Budapesten.

A Tanácsköztársaság bukását követően, 1919. augusztus 7-én megalakult a Friedrich-kormány.

A békeszerződés megszületése

Még 1919 elején a béketanács semleges bizottságokat jelölt ki az etnikai határok megállapítására. Ez a Felvidéken például így zajlott: a semlegesnek nevezett delegáció két tagja cseh születésű amerikai állampolgár volt.
(Jan Karnezin és Robert Kamev).

Ők Kassán a Schalkház szállodában hamisított jegyzőkönyveket vettek fel, amelyek később a tárgyalásokon döntő érvként szerepeltek az elcsatolás mellett. Ugyanakkor a Teleki-féle térképeket nem vették figyelembe.

A párizsi békekonferencia 1919 decemberében a békefeltételek átadására delegáció kiküldését kérte a magyar kormánytól.

„ Apponyi levele, melyben nemcsak a békefeltételek írásbeli átadását, hanem tényleges tárgyalásokat kér, éppúgy, mint több más, a Béketanács elnökéhez intézett jegyzékünk és levelünk válasz

nélkül maradt, Végül aztán mégis kaptunk egy meghívót a Quai d'Orsayba, a francia külügyminisztérium palotájába a békefeltételek átvételére. Az ülésre, mely a Quai d'orsay Salle de l'Horloge nevű termében zajlott le csak elnökünk, az 5 fő delegátus, azaz Popovich, Walkó, Bethlen, Teleki és jómagam, meg néhány szakértő volt meghíva. Egy hosszú, nagy terembe vezettek be bennünket, ahol a Béketanács már panoptikumszerű formában az emelvényen ült. Valószínűleg szándékosan igyekeztek a „vádoltak a bíróság előtt” pszichózist kelteni.

Részletek Somssich László emlékirataiból

A magyar küldöttség 1920. január 7-én érkezett Párizsba, gróf Apponyi Albert vezetésével, hét főmegbízottal (gróf Teleki Pál, gróf Bethlen István, Popovics Sándor, Lers Vilmos, gróf Somssich László, Zoltán Béla, Ottlyk Iván), valamint számos más, a magyar állam érdekeinek képviselőjére felkért megbízottal, tanácsadóval és szakértővel.

A delegáció titkári teendőit Praznovsky Iván követ látta el. Ekkor került elő gróf Teleki Pál híres, a Kárpát-medence etnikai viszonyait ábrázoló térképe, amelyen piros színnel jelölte a magyarságot.

Innen az elnevezés: **„a vörös térkép”**.

A delegációt azonnal a Neuilly-ben lévő Château de Madrid nevű szállóba szállították, és ott házi őrizetben tartották, azaz valójában nem vehettek részt a konferencián. Csak 1920. január 16-án – a béketervezet végleges lezárása után nyílt lehetőség arra, hogy a magyar küldöttség is előadhassa az álláspontját.

Ekkor tartotta meg gróf Apponyi Albert a francia külügyminisztérium földszinti dísztermében, a békekonferencia Legfelső Tanácsa előtt, híres „védőbeszédét”.

Apponyi Albert, a béketárgyalásokra meghívott magyar küldöttség vezetője

Igen tisztelt Elnök úr, Uraim!

Engedjék meg, hogy még egyszer megköszönjem, hogy alkalmat adtak nekünk álláspontunk kifejtésére. ...

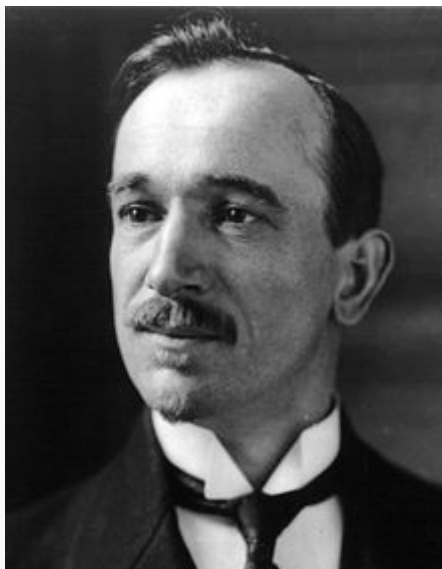
...Ily nehéz és különös helyzet előtt állva, kérdezzük, hogy a fent említett elvek és érdekek mely szempontja váltotta ki ezt a különös szigorúságot Magyarországgal szemben? Talán az ítélkezés ténye lenne ez Magyarországgal szemben? Önök, Uraim, akiket a győzelem a bírói székhez juttatott, Önök kimondották egykori ellenségeiknek, a Központi Hatalmaknak bűnösségét és elhatározták, hogy a háború következményeit a felelősökre hárítják. Legyen így; de akkor, azt hiszem, hogy a fokozat megállapításánál a bűnösség fokával arányban kellene eljárni, és mivel Magyarországot sújtják a legszigorúbb és létét leginkább veszélyeztető feltételekkel, úgy azt lehetne hinni, hogy éppen ő az, aki az összes nemzetek közül a legbűnösebb.

Uraim!

Anélkül, hogy e kérdés részleteibe bocsátkoznék, hiszen ezt benyújtandó okmányaink fogják megtenni, ki kell jelentenem, hogy ezt az ítéletet nem lehet kimondani oly nemzet fölött, amely abban a pillanatban, amidőn a háború kitört, nem bírt teljes függetlenséggel és legfeljebb csak befolyást gyakorolhatott az Osztrák–Magyar Monarchia ügyeire és amely nemzet ezt, mint a legutóbb nyilvánosságra hozott okmányok bizonyítják, fel is használta arra, hogy helytelenítse azokat a lépéseket, amelyeknek a háborút elő kellett idézniük. ...

**Apponyi Albert 1920. január 16-ai beszéde a békekonferencia
Legfelsőbb Tanácsa előtt .**

Ezután átvették a szerződést tartalmazó dokumentumot, majd pár nap múlva – lényegében anélkül, hogy figyelembe vették volna a magyar érveket – aláírták.

Edvard Beneš 1919-ben

Edvard Beneš külpolitikai aknamunkája nagymértékben hozzájárult Magyarország világháborúban betöltött szerepének hátrányos megítéléséhez.

A bolsevizmus bécsi hatalomra jutásának megakadályozása érdekében a csehek hajlandók a város élelmezéséről gondoskodni, de csak azon feltétellel, hogy a szövetségesek kezességét vállalnak az osztrák-németeknek eljuttatott élelmiszerek pótlására, valamint a csehek részére megfelelő időben történő további szállításokra.

”

Ugyanez a veszély Magyarországon csak úgy kerülhető el, ha a csehek Szlovákia egészét megszállják, mivel a bolsevizmus Magyarországról könnyűszerrel továbbterjedhet nyugati irányba, sőt a jugoszláv és olasz területeket is fenyegetheti, amennyiben zavargások törnek ki. Lengyelország hasonlóképpen ki van téve e veszélynek, melynek elhárítására egyedül a csehek képesek

”

Edvard Beneš

A „Négy Nagy”, akik figyelembe vették a különféle véleményeket, tényeket vagy éppen ferdtéseket és döntöttek, balról jobbra a képen:

David Lloyd George,
Vittorio Emanuele Orlando,
Georges Clemenceau
és Thomas Woodrow Wilson.

”

A Szent István egykori koronájához tartozó területek uralkodó osztályai által képviselt magyar népet minden szövetséges egyöntetűen a világháború legfőbb segítőjének, ha ugyan nem az első számú felelősének tartja. A magyarok már a háború előtt is azon mesterkedtek, hogy a propaganda minden eszközével elkendőzzék a korábbi magyar kormány és főleg bizonyos arisztokrata kormánykörök tetteit. Ám mindezek ellenére a háború folyamán sikerült lelepleznünk a magyar oligarchia valódi lényegét, valamint Magyarországon a háború előtt és alatt uralkodó valódi állapotokat. Az egész világ elborzadt ezeknek a tősgyökeres mongol politikai viszonyoknak a láttán, és megértette, hogy a háborút nem egyedül az egykori Osztrák–Magyar Monarchia végzetes politikája robbantotta ki, hanem sokkal inkább

” *Budapesten, mint Bécsben készítették elő.*

Edvard Beneš csehszlovák külügyminiszter prágai parlamenti beszéde
1920. február 26.

”

A magyarok csakugyan ázsiaiak...a nem magyar nemzetiségek a civilizált Európában példa nélkül álló elnyomó politika áldozatai a magyarok által .....

Célom [...] azon honfitársaim meggyőzése, akik hajlamosak Britanniát a magyar klikk iránti szimpátia mellett kötelezni el, s ezzel elősegíteni a Habsburg-monarchia pusztulását és egy európai tűzvész kirobbanását. Be akarom bizonyítani nekik, hogy a magyar szabadság csak legenda, legföljebb a magyarokra vonatkozik, de még ők is csak akkor részesülnek belőle, ha nem teszik magukévá a szocializmus vagy a munkásság ügyét. Amit a magyar uralkodó osztályok képviselnek, az anatómát jelent a mi országunk fölvilágosodott politikusai számára, legyenek azok konzervatívok, liberálisok, munkáspártiak vagy nacionalisták

”

Robert William Seton-Watson

A magyar királyság, bármely európai államnál is – Britannia kivételével – tökéletesebb földrajzi és gazdasági egységet alkot. A magyar állam a Közép-Duna és mellékfolyóinak az ezeket övező

”

dombok és hegyek medencéjében fekszik. Északon, Keleten, Délen, a határokat az erdős Kárpátok és az Erdélyi Alpések határozzák meg. Ezek Horvátország és Szlavónia elvesztése előtt Délen is kitűnőek voltak. ... A termékeny sík vidéket hegyvidék övezi. Minden folyója a Dunába ömlik. ... Ez a mellékfolyóinak központi érrendszere. Ez a nagy közös folyórendszer egységes közigazgatást igényel. ... A Duna és mellékfolyói vízellátása hirtelen nő és süllyed. Amire szükség van, az egy víztároló rendszer létesítése. Azonban ... a létesítéshez központi kormányzat szükséges.

Archibald Cery Coolidge-nak, az Egyesült Államok Külügyminisztériumi tanácsosának jelentése, amit 1919. január 19-én küldött el a Párizsban tartózkodó Wilson elnöknek

Az új határokat elvileg a Thomas Woodrow Wilson amerikai elnök által megfogalmazott nemzeti elv alapján jelölték ki, amelynek alátámasztása érdekében a különböző delegációk számos anyanyelvi, illetve nemzetiségi térképet igyekeztek felvonultatni.

Ettől azonban több esetben, stratégiai, gazdasági, közlekedési stb. szempontokra hivatkozva eltértek, például az összes, az új határral párhuzamos út és vasút a határ túloldalára került (főleg katonai okokból).

Például az Arad-Nagyvárad-Szatmárnémeti út és vasút, a Csallóköz (a megmaradt, összekötő utak nélküli sugaras szerkezet máig a magyar közlekedés egyik gondja).

Így kerültek egybefüggő magyar lakosságú tömbök is a határ túloldalára (például a Csallóköz, Székelyföld, az egykori Partium és Bácska egyes részei), noha legtöbbször ki lehetett volna jelölni megfelelő határt.

A magyar tárgyalási stratégia alapvetően Magyarország területi integritásának megőrzését szerette volna elérni.

Érveik az ország történelmi, földrajzi és gazdasági egységét igyekeztek alátámasztani.

Emellett a magyar delegáció kérte a népszavazás lehetőségét is, a szövetségesek által sokat hangoztatott önrendelkezés és nemzetiségi elvre hivatkozva.

Apponyi beszéde sokakban nagy hatást keltett, mivel azonban a békeszerződést illetően a döntés már megszületett, érveit nem vették figyelembe.

A Magyar Királyság lakossága 1910-ben (Horvát-Szlavónország nélkül)

Magyarok (54,44%)

Románok (16,14%)

Szlovákok (10,65%)

Németek (10,42%)

Rutének (2,54%)

Szerbek (2,52%)

Horvátok (1,06%)

Nemzetiségek	Számuk	Százalékuk
Magyarok	9944627	54,44 %
Románok	2948186	16,14 %
Szlovákok	1946357	10,65 %
Németek	1903357	10,42 %
Rutének	464270	2,54 %
Szerbek	461516	2,52 %
Horvátok	194808	1,06 %
Egyéb	401412	2,19 %
Összesen	18264533	100 %

A békeszerződés aláírása

A konferencia legfelső szervei a magyar felvetéseket meghallgatták, azonban végül érdemi változtatások nélkül hagyták jóvá az év eleji tervezetet.

1920. március végén a magyar tárgyalódelegáció, gróf Apponyi Albert vezetésével végleg elhagyta a békekonferencia helyszínét Versaillesst és hazautazott Budapestre.

A békekonferencia során ily módon megszerkesztett és a győztes hatalmak parancsaként megfogalmazott békeszerződés az Amerikai Egyesült Államok, a Brit Birodalom, Franciaország, Olaszország és Japán, mint a szerződés szövetséges és társult főhatalmai, Belgium, Kína, Kuba, Görögország, Nicaragua, Panama, Lengyelország, Portugália, Románia, a Szerb-Horvát-Szlovén Állam, Sziám és Cseh-Szlovákország, mint a főhatalmakkal együtt a szövetséges és társult Hatalmak és Magyarország között jött létre.

Benárd Ágost és Drasche-Lázár Alfréd, az aláírásra kijelölt két magyar politikus, a nyugat-európai diplomaták hagyományos öltözetében (zsakett, cylinder), megérkezik a békeszerződés ünnepélyes aláírására...

A békeszerződés 14 részből állt:

Első része a Nemzetek Szövetségének alapokmányát tartalmazta...

A második rész Magyarország határait rögzítette...

A harmadik Magyarországnak a szomszéd- és a többi országgal szembeni kötelezettségeit...

Az ötödik a katonai megkötéseket...

A hatodik a hadifoglyokkal...

A hetedik a háborús bűntettekkel...

A nyolcadik és kilencedik a jóvátétellel foglalkozott...

Az elkészült végleges szöveget a delegáció átvette, majd Apponyi és a magyar delegáció tagjai hazautaztak.

A küldöttség jelentést készített a tárgyalásokról, de Apponyi nem volt hajlandó a szerződést aláírni, mert a népszavazásra tett előterjesztését nem fogadták el.

Apponyi bízott a Millerand-féle kísérőlevélben, az abban megfogalmazott

hivatalos francia ígéletben.

Millerand azonban a szerződés aláírása után kijelentette, hogy a nagyhatalmak nevében vállalt hivatalos kötelezettségek érvénytelenek.

Az aláírás helyéről és időpontjáról szóló döntést a Nagykövetek Konferenciája május 22-én hozta meg.

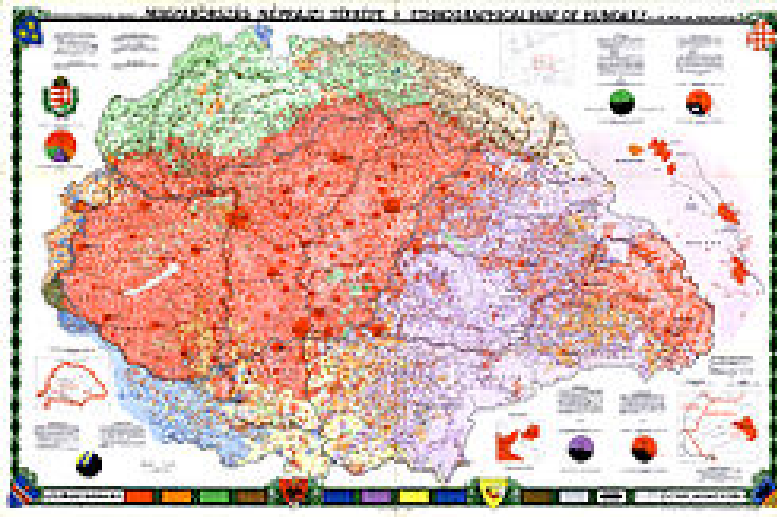
Május 23-án jegyzéket küldtek a magyar félnek, amely arra is kitért, hogy a békeszerződést a magyar kormány egy avagy több tagjának kell aláírnia, akiknek legkésőbb június 2-án meg kell érkezniük az aláírás helyére Versailles-ba.

A szerződést végül a lényegében erre kinevezett Simonyi-Semadam Sándor kormányának küldöttei, Drasche-Lázár Alfréd rendkívüli követ és Benárd Ágost, keresztényszocialista népjóléti miniszter írták alá 1920. június 4-én.

A szerződést, „*tekintettel a kényszerhelyzetre, mely Magyarországra nézve a világháború szerencsétlen kimenetele folytán előállott*”, az 1921. évi XXXIII. törvénycikkkel iktatták be a magyar jogrendszerbe.

Magyarország új határai

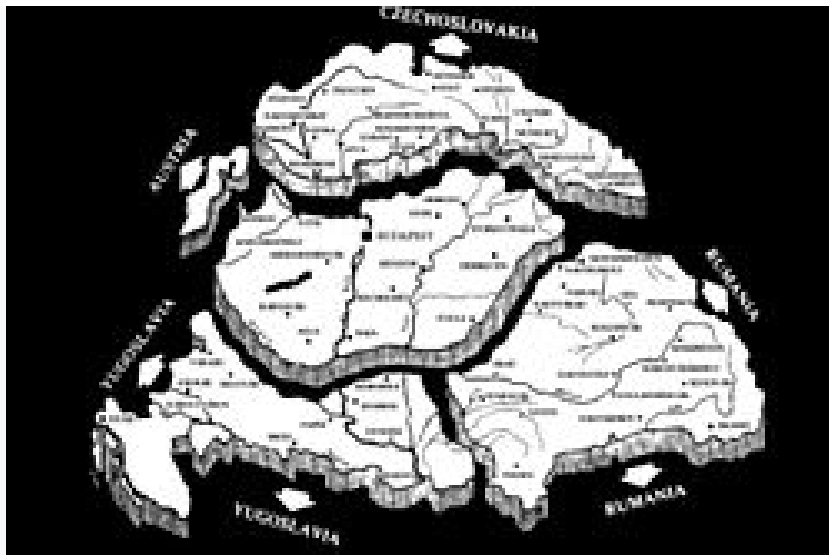

Magyarország Néprajzi Térképe, 1927

Elcsatolt terület	Fogadó állam	Terület (km ²)	Arány (%)	Megjegyzés
Erdély, Máramaros, Partium és a Kelet-Bánság	Románia	102.813	31,78	
Felvidék, Kárpátalja és a Csallóköz	Csehszlovákia	61.646	18,9	Ma Szlovákia és Ukrajna
Drávaköz, Bácska, Nyugat-Bánság, Vendvidék nagyobb része (ma a Muravidék) és a Muraköz	Szerb-Horvát-Szlovén Királyság	20.829	6,04	Ma Szerbia, Horvátország és Szlovénia
Őrvidék	Ausztria	4020	1,42	németül Burgenland
Szepes és Árva vármegye egyes települései	Lengyelország	589	0,20	
Horvát-Szlavónország	Szerb-Horvát-Szlovén Királyság	42 541	12,87	
Fiume	független, majd Olaszország	21	0,0065	

Korabeli nagyvonalú munkatérkép Ausztria és Magyarország területének meghatározásához

Magyarország elcsatolt területei

Román etnikai térkép a Monarchiáról és Romániáról

Ausztria-Magyarország etnikai térképe (1910)

Szlovák és magyar nyelvterületek határai az első világháború végén és a mai határok

Magyarország területi változásai 1938 és 1941 között

Magyarország etnikai térképe (1941)

Határkő 1922-ből az új magyar-román határon Csenger mellett

- Az 1920-ban függetlenné vált Fiumei Szabadállamot 1924-ben Olaszországhoz csatolták.
  - A békeszerződés eredményeképp a 325 411 km² összterületű Magyar Királyság széthullott, a 282 870 km² területű Magyarország, pedig valamivel több, mint a $\frac{2}{3}$ -át – 67%-át, Horvátországgal együtt 71%-át – elvesztette területeinek (92 952 km²-re csökkent).
  -
- Lakosságának pedig több mint a felét, az 1910-ben még 18 264 533 fős ország lakossága 7 615 117 főre esett vissza.
- A soproni népszavazást, majd az 1920 és 1924 között lezajlott területcserék és népszavazások okán Magyarország területe 92952 km²-ről, 93075 km²-re nő az 1938-as határváltozásokig.
A népszavazás eredményeként 355 km² került vissza Magyarországhoz.

Előzmények

1919. január 29-én a balassagyarmati polgárok Vízzy Zsigmond százados katonáihoz csatlakozva fegyvert fogtak, s kiverték a megszálló cseheket, akik az Ipoly völgyében vezető vasútvonal megszerzésével, az alakuló Csehszlovákia határainak még délebbre tolásával próbálkoztak.

Balassagyarmat ezzel kiérdemelte a - Civitas Fortissima - , azaz a „legbátrabb város” megtisztelő címet.

Kisebb módosítások

- 1920 júniusában, mindössze két héttel az új határok meghúzását követően, visszakerült Magyarországhoz Hollóháza.
Magát a települést Csehszlovákiának ítélték, azonban a porcelángyár Magyarországon maradt.
A gyárat akkor tulajdonló Károlyi család közbenjárására határkorrekciót végeztek el a területen.
- 1920. augusztus 1-jén az őrségi Kerca határőrei a két falu felkelt népével összefogva kiűzték a szomszédos Szomoróc községet megszálló szerb–horvát–szlovén csapatokat.
A fegyverrel kinyilvánított akarat eredményeként – hosszas tárgyalás után – 1922. február 9-én Szomoróc visszatérhetett Magyarországhoz.
(A két falu 1943-ban Kercaszomor néven egyesült.)
- A Zala megyei Bödeháza és Zsitkóc között található Szentistvánlakot nem is említi a trianoni békeszerződés, valószínűleg tévedésből.
Mivel közelebb fekszik a Magyarországnak ítélt Bödeházához, a határmegállapító bizottság döntése alapján Magyarországon maradt.
- Sopron az 1921-ben tartott népszavazás alapján a Magyarországhoz tartozás mellett döntött, ezzel néhány környező település is Magyarországhoz került.
Sopron a döntésért a „leghűségesebb város”
(Civitas Fidelissima) címet érdemelte ki.
- 1922-ben Nagylak térségében végeztek határkorrekciót. Ugyan magát a települést Romániához csatolták, de a nyugati részen található tanyák, a vasútállomás és a kendergyár Magyarországon maradtak, melyekből 1921-ben megalakult a magyar Nagylak község.

A kendergyár lentelepe Romániához került, és mivel a gyár tulajdonjoga megmaradt, a munkások határátlépésre jogosító igazolvánnyal mehettek dolgozni. 1922. február 26-án aztán a lentelep és a környező szántók Magyarországhoz kerültek, cserébe Mezőhegyes környékén egy ugyanakkora területet Romániának ítélték.

- az Ausztriának ítélt országrészen Vas vármegye szombathelyi járásában kitört zendülés ill. tiltakozás nyomán tíz határmenti, németek és horvátok lakta falu – Felsőcsatár - (egykor Alsó- és Felsőcsatár), Horvátlövő, Narda (egykor Kis- és Nagynarda), Ólmod, Pornóapáti, Szentpéterfa, Vaskeresztes (egykor Német- és Magyarkeresztes) – osztrák fennhatóság alatt megtartott népszavazás után 1923. január 10. és március 9. között átkerült Magyarországhoz, Szentpéterfa ezzel kiérdemelte a „leghűségesebb magyar község” címet. Eredetileg Rendek (Liebing) és Rőtfalva (Rattersdorf) kerültek volna Magyarországhoz, de ezen községeket osztrák kérésre elcserélték Szentpéterfa és Ólmod községekre;
  - Ausztria mellett nyilatkoztak Nagysároslak (Moschendorf), Karácsfa (Hagensdorf) és Lovászd (Luising) községek (Körmendi járás);
- 1924-ben Somoskőnek sikerült kiharcolnia, hogy Magyarországhoz tartozzon. A határt a falu dombján levő várfal alatt húzták meg. (A Magyarországnak ítélt Salgóhányra vezető egyetlen járható út ugyanis a Csehszlovákiának ítélt Somoskőújfalun és Somoskőn keresztül vezet.)
- Egy szatmári falu, Zajta a békeszerződés szerint Romániához tartozott. Gaál Lajos helyi iskolaigazgató, kántortanító észlelte, hogy a kihirdetett szerződés és a megállapodáson megrajzolt térkép nincs összhangban. Az ő diplomáciai készségének, kitartásának és lelki erejének köszönhetően a falu visszakerült Magyarországhoz.

Kettévágott települések

Néhány esetben az új határok belterületen vágta szét egyes településeket.

- Dél-Komárom és Észak-Komárom
  - Nagylak
  - Somoskő
  -

Gyakran fordult elő, hogy egyes külterületi részeket vágott el a központi belterületől az új országhatár, s az elvágott rész önálló községgé szerveződött.

Néhány példa:

- Sátoraljaújhely határából *Karlatanya*, a mai Újhely
  - Nagyszalonta határából a mai Újszalonta
  - Otlaka határából a mai Pusztatrtlaka

- Szabadka határából a mai Csikéria, Kelebia és Tompa
- Doborgaz, Keszölcés, Süly és Vajka határából a mai Dunasziget
- Balassagyarmat nagyobbik része Magyarországon maradt, csehszlovák oldalra eső részéből jött létre Tótygyarmat.

Ennél is gyakrabban fordult elő, hogy egyes elvágott külterületi részeket az új országhatár miatt más településekhez csatoltak.

Példák:

- Pomogy határából a ma Sarródhoz tartozó Mekszikópuszta, mai nevén *Fertőújlak*.
- Féltorony határából az először Hegyeshalomhoz, majd 1946 óta Várbaloghoz tartozó *Albertkázmérfuszta*.
- A Helemba községhez tartozó Helemba-sziget Esztergomhoz került, mert az a Duna sodorvonalától és a hajózási útvonaltól délre fekszik.

A leggyakoribb eset az, amikor nem egy-egy települést vágott ketté a határ, hanem korábban szorosan együtt élő településeket zárt el egymástól.

Katonai rendelkezések

Magyarország és a kisantant haderőinek mérete és felszereltsége az 1920-as években

A békeszerződés katonai rendelkezése szerint Magyarországon meg kellett szüntetni az általános hadkötelezettséget.

Csak önkéntes haderő lehetett, összesen 35 000 fővel (1 750 fő tiszt és 1 313 altiszt, a többi sorkatona).

A szerződés megtiltotta vezérkar felállítását, hadsereg és hadtest szintek megszervezését.

A fegyverzet terén 40 250 puskát, 525 géppuskát, 140 aknavetőt és 105 tüzérségi löveget engedélyeztek.

A hadseregnek páncélozott járművei és repülőgépei sem lehettek.

A dunai flottilla összesen három felderítő századdal rendelkezhetett.

Nem engedélyezték repülőgépek és hadihajók gyártását.

Az adriai hadiflottát elkobozták az olaszok részére.

A békeszerződés katonai rendelkezéseinek végrehajtását a Magyarországra delegált Szövetséges Katonai Ellenőrző Bizottság ellenőrizte.

Az ország védelméhez szükséges fegyveres erő magvát ezekben az években az úgynevezett „rejtett alakulatok” biztosították: a belügyi illetve a pénzügyi tárcához tartozó vámőrség, csendőrség, határőrség, folyamőrség és a rendőrtartalékok.

1927-ben a Szövetséges Katonai Ellenőrző Bizottság beszüntette a tevékenységét, enyhültek a békeszerződés szigorú megkötései is; ekkor indulhatott meg a magyar honvédség felfejlesztése.

Demográfiai következmények

Az Osztrák–Magyar Monarchia katonai céllal az I. világháború kitörésétől 1918. október 31-ig 8 322 000 főt mozgósított.

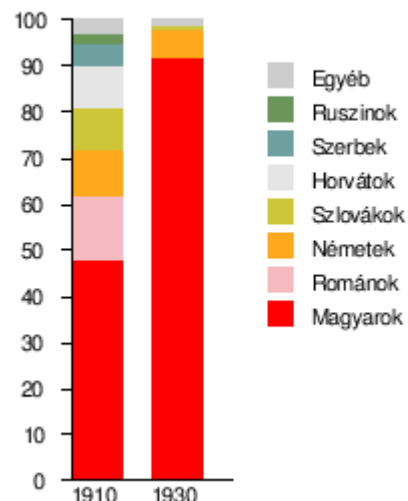
A világháború után a Magyar Királyság lakóinak száma 20 886 487-ről 7 615 117-re esett vissza.

1910-ben a Magyar Királyságban élő magyar népesség az össznépesség kb. 48,1%-át – Horvát-Szlavónország nélkül 54,6%-át – tette ki.

Noha az elcsatolt területeken élők többsége nem volt magyar nemzetiségű, a békeszerződés során az országhatárok megvonása gyakran nem követte a nyelvi vagy nemzetiségi határokat.

Sok esetben egységes tömbben élő magyar lakosságú területeket is elcsatoltak. Mintegy 3,3 millió magyar rekedt kívül az új magyar állam határain.

Magyarország nemzetiségi összetételének átalakulása (1910–1930)

A magyar nemzetiségűek lélekszáma az elcsatolt területeken az 1910-es népszámlálás alapján:

- Ma Szlovákiához tartozó területen: 884 000 fő, a helyi lakosság 30%-a!
- Árva vármegye és Szepes vármegye Lengyelországhoz került részein: 1000 fő, a helyi lakosság 1,2%-a!
- Ma Romániához tartozó területen: 1 662 000 fő, a helyi lakosság 32%-a!
- Ma Szerbiához tartozó területen: 420 000 fő, a helyi lakosság 28%-a!
- Ma Ukrajnához tartozó területen: 183 000 fő, a helyi lakosság 30%-a!
- Horvátországban: 121 000 fő, a helyi lakosság 3,5%-a!
- Ma Szlovéniához tartozó területen: 20 800 fő, a helyi lakosság 1,6%-a!
- Ma Ausztriához tartozó területen Burgenlandban: 26 200 fő, a helyi lakosság 9%-a!
- Fiume városában (ma Horvátország része): 7000 fő, a helyi lakosság 24%-a!

Egyéb hatások

Visszahonosítási okirat az 1931. évből

Ami a gazdaságot illeti, a korábbi Magyar Királyságból

A termőföld **61,4%-a...**

A faállomány **88%-a...**

A vasúthálózat **62,2%-a...**

A kiépített utak **64,5%-a...**

A nyersvas **83,1%-a...**

Az ipartelepek **55,7%-a...**

A hitel- és bankintézetek **67%-a**
került a szomszédos országok birtokába...

Ugyanakkor az ország fejletlenebb, inkább mezőgazdasági területeit csatolták el
(kivéve Burgenlandot), ezért relatíve iparosodottabbá vált.

Romániának és Jugoszláviának részt kellett vállalnia Magyarország anyagi
tartozásainak rendezésében a fennhatóságuk alá került területek miatt.

A további intézkedések közé tartozott, hogy nem épülhet
Magyarországon vasút egynél több sínpárral.

Magyarország azokról az Európán kívüli területi előjogokról is lemondott,
amelyek a korábbi Osztrák–Magyar Monarchia területéhez tartoztak.

Az elcsatolt területeken az új rezsimék megbízhatatlannak tartották a korábbi,
többnyire magyar nemzetiségű értelmiségi,
hivatalnoki réteget, és sokukat elbocsátották.

Nagy részük az 1920-as években Magyarországra települt át, ahol komoly
nélkülözések után is csak részben találtak munkát.

Mindez belpolitikai feszültségeket keltett,
felerősítette a magyarországi antiszemitizmust.

A Magyar Katolikus Egyháznak csak négy egyházmegyéje maradt meg
érintetlenül Magyarország területén:

A veszprémi, a székesfehérvári, a váci és az egri érsekség.

A magyar közvélemény így látta Trianont:

Felbontották Ausztriát, hogy ne tőrjenek Európában sok nemzet felett zsarnokoskodó egy államot. És egy Ausztria helyett csináltak csehekből, morvákából, szlovákokból, lengyelekből, magyarokból, németekből, kisoroszokból álló Csehszlovákiát; csináltak románokból, németekből, szerbekből, bulgárokból, törökökből, tatárokból, cigányokból álló Romániát; csináltak szerbekből, bosnyákokból, horvátokból, szlovénekből, törökökből, montenegróiakból, vendekből, románokból, albánokból, olaszokból, cincárokból álló Jugoszláviát. Vagyis csináltak egy Ausztria helyett négyet.

Dr. Légrády Ottó: *Igazságot Magyarországnak* (1930)

A fenti megállapítás után hat évtizeddel bebizonyosodott, hogy ezek a kreált államok nem életképesek, sorban felbomlottak, volt amelyik békességben, volt amelyik háborúban.

Ma már csak Ausztria, Lengyelország és Románia olyan állam, amelyik létezik még a trianoni szerződés által Magyarország területéből részesülő államok közül.

A trianoni kereszt Kőszegen az elveszített területekre néz

A szerződést diktáló nagyhatalmak közül az Amerikai Egyesült Államok sosem ratifikálta azt.

Lengyelország jóval később, 1930-ban ratifikálta a békeszerződést. Nagy Britanniában és Franciaországban is erős ellenállás kísérte a ratifikációt.

A francia parlamentben a békeszerződés ratifikációját előadó Guernier csak azzal ajánlotta a véglegesítést, hogy a Millerand-féle kísérőlevél (amelyet a magyar kormány Fouchet-jegyzék néven kapott meg) lényeges módosításokra és enyhítésekre ad módot.

Margain képviselő erre leszögezte, hogy a kísérőlevél önmagában bizonyítja a szerződés megalapozatlan voltát.

Briand francia miniszterelnök és külügyminiszter pedig ugyanitt elismerte:

A magyar határok meglehetősen önkényesen lettek megvonva. A határ bizonyos érdekeket sért, és bizonyos kiigazításokra lesz szükség...

Az angol parlamentben 1920. március 25-én *Captain Elliot*, 30-án pedig a felsőházban *lord Newton*, *viscount Bryce*, *lord Montagu*, *lord Sydenham*, *lord Weardale*, *marquess of Crewe* szólaltak fel Magyarország érdekében.

1921 májusában még mindig a ratifikációs viták voltak napirenden, amikor hatvan képviselő petícióban követelte a szerződés ratifikálásának megtagadását.

A ratifikáció végül csak a *Millerand-kísérőlevél* létezése miatt került elfogadásra.

A magyar külpolitikát a második világháború végéig egyértelműen a határrevíziós törekvéseknek rendelték alá, a vezető politikában a „mindent vissza” hívei többségben voltak a kompromisszumra is hajlandókhöz.

(például a székely-magyar korridort követelőkhöz) képest.

Horthy azonban óvatosan közelítette a kérdést, és az apró lépésekben, de mindenekelőtt Anglia segítségével bízott.

Az ország hangulatának felidézésére:

„...*Megnyomorították a németet, a bolgárt és törököt is...
De... azoknak levágták egy-egy ujját,
a magyarnak pedig kezét, lábát.*”

A fegyverkezési és egyéb korlátozásokat 1937-ben felmondta a magyar kormány, lényegében visszhang nélkül.

Az elveszített területek egy részét a második világháború előtt és alatt a bécsi döntésekkel (1938 és 1940), illetve német szövetségben fegyveres akciókkal az ország visszaszerezte.

Az első bécsi döntéssel a Felvidék és Kárpátalja déli többségében magyarul beszélő részét, Csehszlovákia német elfoglalásakor Kárpátalját, a második bécsi döntéssel Észak-Erdélyt, Jugoszlávia német lerohanását követően pedig Muraközt, Muravidéket, Dél-Baranyát és a Bácskát.

Vegyék tudomásul, ha ezúttal is kitartanak függetlenségük mellett, ha ellenállnak a német nyomásnak és háború esetén igyekeznek Lengyelországgal és az Önökkel szomszédos kis nemzetekkel együtt megakadályozni, hogy a németek elárasszák Közép- és Kelet-Európát, Magyarország revíziós igényei bőkezűen fognak kielégítést nyerni. Ha arra kerül a sor, emlékeztessenek erre a kijelentésemre. Ha Magyarország megint a németek oldalán
” *harcolna, ne csodálkozzanak, ha a legrosszabb vár Önökre.*

Winston Churchill, amikor 1939 júliusában fogadta a magyar ellenzéki kisgazdapárt vezetőjét, Eckhardt Tibort és Auer Pál diplomatát

Az 1947-es párizsi békeszerződés visszaállította az 1937-es határokat, de három Pozsonnyal szemben lévő falu, Oroszvár, Horvátjárfalu és Dunacsún, az ún. pozsonyi hídfő átkerült Csehszlovákiához, hivatalosan azért, hogy Pozsony további fejlődéséhez, növekedéséhez elég terület legyen a Duna déli oldalán. (Ez tette később lehetővé a Bős–nagygyarosi vízlépcsőnél a Duna egyoldalú szlovák elterelését.)

Azóta Magyarország területe – apróbb kölcsönös területi kiigazításoktól eltekintve – nem változott.

A második világháborút lezáró szerződésekhez nem társultak kisebbségvédelmi jegyzékek. Csehszlovákiában a magyar ajkú lakosságot a kollektív bűnösség elve alapján kezelték.

A délszláv háború idején a volt Jugoszlávia területéről a korábban ott élt magyarok egy része is áttelepült az anyaországba.

Szlovéniában egyébként hivatalosan megünneplik a Muravidék elcsatolását már 2009 óta, amelyről néhányan tévesen úgy hiszik, hogy a szlovének a trianoni békeszerződést ünneplik.

A szlovéniai ünnep napja augusztus 17. amely a Muravidék 1919. évi délszláv megszállásának időpontja, tehát nem vág egybe a trianoni békeszerződés aláírásával.

Revizionizmus

Nagy Britanniában már a húszas évek elején kampány indult a revízió érdekében. Ennek első számú szószólója Lord Rothermere volt.

„Magyarország nagy barátja, aki először irányította rá a világ figyelmét Trianon igazságtalanságára, és aki lankadatlanul küzd a magyar revízióért.”

De Rothermere nem rendelkezett elegendő befolyással a nagypolitikában, azonban kitartó kampánya az 1938-as első bécsi döntés idején hozta meg a gyümölcsét, amikor az angol politika nem tiltakozott a határrevízió ellen.

„Kialakult a magyar irredentizmus (revizionizmus) kultusza is. Az értéktételezés, a megalapozás időszaka 1918–1920 közé esett, ekkor a Károlyi Mihály vezette Nemzeti Tanács által megszervezett Országos Propaganda Bizottság, majd – más hangsúlyokkal – a Magyarország Területi Épségének Védelmi Ligája, a Magyar Nemzeti Szövetség, az Ébredő Magyarok Egyesülete, a Magyar Országos Véderő Egylet, a Magyar Külügyi Társaság és más társadalmi szervezetek, s természetesen maguknak az ellenforradalmi kormányoknak a tevékenysége nyomán alakult ki az az alapelv, amely szerint az ideális természeti és politikai egységet képező történelmi Magyarország felbomlasztása igazságtalan és az egész emberiségre nézve káros cselekedet, a régi határok lehetőség szerinti teljes visszaállítása pedig a magyar társadalom legszentebb célja.”

Zeidler Miklós: A magyar irredenta kultusz a két világháború között

A trianoni döntésre emlékeztető házjegy a húszas évekből

Théophile Delcassé, aki már 1898 óta volt francia külügyminiszter, diplomáciai tapasztalatai vitathatatlanok, így kommentálta Trianont:

„Egy nemzet sincs megalázva azzal, hogy legyőzték, vagy ha aláírt késsel a torkán egy végzetes békeszerződést. Becstelenné válik azonban, ha nem tiltakozik, ha tönkretételéhez maga is hozzájárulását adja. Nem a vesztes a bukás, hanem a lemondás”.

A Magyarország Területi Épségének Védelmi Ligája, vagy rövidebben (Magyar) Területvédő Liga (*TEVÉL*) az első világháború végén a Károlyi Mihály-kormány segítségével alakult országos politikai propagandaszervezet volt, amely a történelmi Magyarország területi egységének megóvását tűzte zászlajára.

Első elnöke lóci Lóczy Lajos, akinek a lemondását követően gróf széki Teleki Pál a második, majd Urmánczy Nándor lett a harmadik elnöke, míg az 1920-as évek közepén a központosítás és az átszervezések jegyében be nem olvasztották a Magyar Nemzeti Szövetségbe.

1921. szeptember 16-án megalakult a szintén irredenta Honvédelmi Párt, melynek az elnöke Urmánczy Nándor, a korelnöke Persay Ferenc lett; mindkettő jeles tagja volt a megszűnt *TEVÉL*-nek.

**Magyarországon ma hivatalosan
nincs revizionizmus, irredentizmus, ezeket a
nézeteket jellemzően a nemzeti radikális politikai
pártok képviselik.**

**Több magyarországi szervezet, mozgalom is alakult
a trianoni szerződés felülvizsgálatára...**